

N:o 13.

Ank. till Riksd. Kansli d. 19 Mars 1869, kl. 5 a. m.

Utlåtande, i anledning af väckt förslag om rätt att meddela intecknings-säkerhet i åbyggnader å landet.

Uti en inom Andra Kammaren väckt och till Lag-Utskottets behandling öfverlemnad motion (N:o 143) har Herr *O. Nilsson* från Christianstads län anført, att ehuru man hittills icke lyckats tillvägabringa någon lag om underpant i lösegen- dom, hvarom fråga förevarit vid flera föregående riksdagar, borde likväl, enligt motionärens förmenande, denna fråga kunna utan synnerlig svårighet lösas i hvad den afsåge åbyggnader å landet "med tillhörande vederbörligen kontraherad besitt- ningsrätt till större eller mindre jordområde." Detta vore desto mera angeläget, som, till följd af utvidgad handels- och näringsfrihet, på landsbygden och i syn- nerhet vid jernvägsstationerna numera uppfördes en mängd åbyggnader af ganska betydligt värde, hvilkas egare, likaväl som hemmansegare på landet och husegare i städerna, kunde behöfva att belåna "sin fasta egendom;" hemställande motionären fördenskull, "att Riksdagen ville för sin del besluta antingen sådan ändring af 7 Kap. 12 § Rättegångs-balken, eller, i fall detta icke befinnes lämpligt, en särskild för- fattning af sådant innehåll, att inteckning må kunna beviljas i åbyggnader med tillhörande besittningsrätt till i mantal icke satt jord å landet."

Omförmälda 12 § i 7 Kap. Rättegångs-balken, sådan den lyder i Kongl. Förordningen den 13 Juli 1818, är af detta innehåll: "Ej må inteckning beviljas i hus, annan byggnad och vattenverk, hvarmed ständig rätt till grunden icke är före- nad. Ej eller må inteckning beviljas i annan egendom, än den, gäldenären veter- ligen genom laga fång förvärfvat, och deraf han egare är, då inteckning sökes: är egendomen kommen i hans hand, genom fång, som lagfaras bör; varde ej in- teckning fastställd, förr än uppbud skett;" och är genom Kongl. Kungörelsen den 18 December 1823 stadgadt, att detta förbud ej må lämpas på sådane å ofri grund i städerna belägna hus, byggnader och vattenverk, hvilkas innehafvare för besitt- ningen af tomten erlägga en viss årlig tomtörefgift, och på grund deraf icke kunna

Bih. till Riksd. Prot. 1869. 7 Saml. 8 Häft.

från tomten skiljas, med mindre än att lösen för de derå uppförda byggnader till dem betalas.

Enligt 1 § i berörda Kongl. Förordning kan endast fast egendom blifva föremål för sådan inteckning, som i samma Kongl. Förordning omförmäles. Stående i nära samband med gällande föreskrifter angående laga fång af fast egendom jemte lagfart derå, är denna lag byggd på sådan förutsättning och principer, hvilka icke äro tillämpliga i fråga om lös egendom. I anseende härtill och då hus och byggnader å landet icke äro att hänföra till fast egendom, med mindre egande- eller ständig besittningsrätt till jord dermed är förenad, lärer föreliggande fråga icke kunna lämpligen lösas blott genom förändring af en § i nuvarande inteckningslag, såsom motionären alternativt yrkat.

Då motionären i det andra alternativet föreslagit en särskild författning i angifna syftningen, synes han dermed afse införande af en lag om underpant i det slag af lös egendom, hvarom fråga är. En sådan rättsinstitution är visserligen icke alldeles främmande för vår lagstiftning; den finnes der i form af privilegium för vissa näringar, enligt gällande författningar om förlagslån. Men redan vid förra riksdagen, då Lag-Utskottet framlade förslag till författning om underpant af lös egendom i allmänhet, hänförde sig Utskottet till den af Lagberedningen uttalade åsigt, att rättigheten att gifva sådan underpant numera icke rimligen kunde betraktas såsom ett privilegium för vissa näringsidkare, utan borde ega rum antingen för alla eller för ingen. Vidhållande denna åsigt, kan Utskottet för sin del icke understödja ett förslag, som har till syftsmål att utsträcka institutionen till blott ett visst slag af lös egendom. Det kan visserligen ej bestridas, att byggnader, såsom mindre rörliga, i allmänhet ganska mycket närma sig egenskapen af fast egendom; men härvid må dock erinras, att åtskilliga mindre byggnader finnas, hvilka ej äro afsedda för någon längre tid och derföre föga mer än annan lös egendom lämpa sig att utgöra realsäkerhet.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får Utskottet derföre vördsamt hemställa,

att ifrågavarande motion må af Riksdagen lemnas utan vidare afseende.

Stockholm den 18 Mars 1869.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Reservationer:

af Herr *Ribbing*: "Ehuru jag instämmer i det slut, hvartill Utskottet kommit, måste jag dock reservera mig med hänseende till de grunder, Utskottet, beträffande motionärens sednare alternativ, anför. Enligt min åsigt är det egentliga

skälet till afstyrkande af bifall till motionen ej att den icke nog fullständigt förslår rätt till underpant i lös egendom, utan fastmer, enligt hvad jag ock i reservation sistlidne riksdag såsom min mening tillkännagaf, att rätt till underpant ej bör i någon lös egendom beviljas.“

af Herrar *Ola Bosson Olsson* och *Rosenberg*.

af Herr *Ahlgren*: "Herr Olof Nilssons förslag, hvad angår ändring i 7 Kap. 12 § Rättegångs-balken, i den syftning att in-teckning för penningeförsträckning må kunna beviljas "i åbyggnader med tillhörande besittningsrätt till i mantal icke satt jord å landet" anser äfven jag, i likhet med Utskottet, icke kunna tillstyrkas af det enkla skäl, att nyssnämnda egendom ej är till fastighet hänförlig; men hvad deremot beträffar motionen i den del, att en särskild författning måtte utfärdas af innehåll, att in-teckning, hvarmed motionären, på sätt af motionen i dess helhet inhemtas, otvifvelaktigt menar hypothek eller säkerhet, må kunna för penningeförsträckning beviljas i åbyggnader med tillhörande besittningsrätt till jord; så hyser jag den åsigten att, då rättigheten till underpant i lösegendom redan existerar såsom privilegium för åtskilliga gynnade näringsgrenar, något giltigt skäl icke finnes för förnekandet af denna rättighet för personer, de der kunna lemna sådan säkerhet i åbyggnader af den beskaffenhet, som motionären afser, helst återbetalningen af en fordran, som vinnes genom underpant i sådana åbyggnader, i synnerhet om dessa äro brandförsäkrade, är icke mindre ofelbar än den, som i fast egendom blifvit in-tecknad, utan tvärtom lättare att, i händelse af bristande betalning, på exekutiv väg indrifva.

Antagligen inträffar rätt ofta att den, som ej har någon annan afsevärd säkerhet att för penningeförsträckning erbjuda, eger mer eller mindre dyrbara, mot eldskada försäkrade, åbyggnader, med hvilka eganderätten till grunden, hvarå de blifvit uppförda, dock icke är förenad. Men pantsättning af dessa åbyggnader, med rättighet för egaren att af desamma sig fortfarande begagna, kan, enligt nu gällande lagstiftning, till ömsesidig trygghet för långifvare och låntagare icke ega rum. Enligt mitt förmenande skulle lagstiftning i sådant syfte vara önskvärd och nyttig, ehuru jag gerna medgifver att juridisk konsekvens, rättvisa och billighet fordra att rättigheten att lemna underpant icke bör inskränkas till det fall motionären förslagit; men den omständigheten att han allt för mycket begränsat denna rättighet, utgör icke skäl för mig att instämma i det slut, hvartill Utskottet kommit, utan får jag — under uttalande af den åsigten att önskvärdt vore om rättigheten till underpant blefve till all lösegendom utsträckt, hvarom förslag vid innevarande riksdag likväl icke blifvit väckt — med anledning af Herr Olof Nilssons motion, vördsammast hemställa:

att Riksdagen ville hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huruvida icke bestämmelser erfordras, angående rättigheten att lemna underpant i åbyggnader, hvarmed eganderätt till grunden, hvarå de äro uppförda, icke är förenad, och, i händelse Kongl. Maj:t dervid finner lag i sådan syftning [påkallas, låta förslag dertill utarbета och för Riksdagen framlägga.“

Derjemte hafva Herrar *Asplund* och *Kolmodin* begärt att få antecknad, det de ej öfvervarit ärendets behandling hos Utskottet.